

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1626

De caußis amoris in genere. Capvt XVIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68724](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68724)

Ex δὲ ἀρετῆς ἐπαφάνης πισύρων πλέκω ὄν
ἀφ' ἐκείνης,
Τοῦς δ' φέρον, πρῶτον τῆς ἑφίης ἐφό-
μου.

Non ex vulgi vago (Hospes) Venere, non è
terra

Sum, nec corporos soboles lassitia:
Verum ego in pura mortalium mente facem
accendo

Proba eruditionis, mentem in caelum educo.

Ex quatuor autem virtutibus totidem co-
ronas decerpo.

Quas omnes sero, ed prima me coronat sapien-
tia.

Tāiota lib.
de amore
diuino.

Hæc Ethnici per nebulam duntaxat vide-
runt. Quanto melius Christiani, inter quos sa-
piens ille idiota, in libello de amore diuino,
vtriusque pugnas non inani verborum fuce,
sed Dei mouentis spiritu describit, vbi de im-
pudico amore hæc habet. Talis amor est la-
queus animæ, discretum vitæ, mors suavis,
blanda percussio, interfectio liniens, mei sel-
leum, pernicies delicata, mali natura boni co-
lore depicta, domus tempestatis, dulce vene-
num, malum spontaneum, supida iugulatio,
& omnium rerum calamitas. Nam Adam, &
Euam de Paradisi delicijs eiecit, cælestes ter-
renos fecit, humanum genus in infernum de-
mersit, vitam abstulit mundo, laborē, & pres-
suram inuenit, & malum quod ad mortem
perducit, sædat pueritiam, perdit iuuentutē,
incitat, ac inquietat emortuam carnem, & se-
nectutem.

De causis amoris in genere.

CAPVT XVIII.

Plato in
coniuiio.

Abulam narrat Plato in conuiuio de amo-
ris natalibus. Quando nata est, inquit,
Venus, parato conuiuio discubuerunt Dij
ceteri, & Concilij filius Porus, affluentie
Deus. Cum cænatu essent, Penia, (sive Latine
Paupertatem malis dicere) mendicatura ci-
bum, vt pote epulis illie abundantibus, ve-
nit, & circa fores obuersabatur. Porus qui-
dem neitate ebrius (vinum namque nondum
erat) Iouis hortum ingressus est, & somno
grauatus dormiebat. Penia verò inopia com-

Amoris na-
talis.

pulla, quo pacto filium, quasi quibusdam in-
sidijs ex Poru conciperet, excogitauit. Quare
iuxta illum accubuit, amoremque concepit.
Habet igitur amor ex matris ingenio, vt pau-
per sit, pulchrumque, & bonum, quasi nature
sue cumulatam absolutionem appetat. Hoc a-
moris obiectum, hæc causâ, & origo, vnde
omnes eliciuntur amores.

Pulchri verò, bonique magna est affinitas,
ingens amicitie nodus, vnde pulchrum, &
bonum Hebræi vno vocabulo *צדק* appell-
larunt, Græci *ἐκ καλῆς καὶ ἀγαθῆς* yniōne *καλο-
καγαθίας* fecerunt. Hec pulchritudo cum bo-
no semper copulata, illex est amoris, & fāx
ipsius cupiditatis. Vna est autem perfecta, &
absoluta omnibus numeris species, splendor
gloriæ penes patiem luminum, & figura sub-
stantiæ eius.

Illex amo-
ris nodus
fāx
pulchrum,
& bonum.

Ex ea, tanquam ex lucis fonte, triplex e-
micat pulchritudo, vna quidem per Angeli-
cos intellectus, puras illas, & ab omni labe de-
tertas mentes. Altera per intellectuales ani-
mas, atomos quasdam stupendæ illius maie-
statis. Tertia denique cæteris longè inferior,
per varia corpora, quibus inest, longè, lateq;
spargitur, atque diffunditur; Non secus, ac si
lumen vnum, per tria quædam vitra, colori-
bus inter sese dissimillima, in oculos nostros
desiliat.

Triplex
pulchrum

Quod si eos aspectus haberemus, qui diu-
na liquido contemplari possent, rerum cæle-
stium pulchritudini, quasi purissimo fonti se-
per affixi, nunquam diuelleremur, sed misce-
ri, & hebetes, propter nature nostræ partim
inbecillitatem, partim etiam peruersitatem,
per species corporeas, quasi vitra, crassa ple-
runque, & sordida, pulchritudini, ac lucis ri-
uulos consectamur, ad quam etiam mentis
corruptiæ vitio, & contagione seruius hallu-
cinamur.

Quemad-
modum
circa pul-
chrum a-
per
mor falli-
tur.

Secundū ad

Ex quo præclare Diuus Dionysius, ad veri
amoris faces, in animis excitandas, post pul-
chrum, & bonum, statim collocat φῶς καὶ
τὸν lumen intellectuale, quod cum ipsa lumen
pulchritudine coniungit. φῶς νοητὸν λέγου-
ται, καὶ ὑπερ πάντων ἀγαθῶν, ὡς ἀκτῆς πη-
γάς, καὶ ὑπερβλήσθαι φωτοχυσία, πάντα
τὸ ὑπερκόσμιον, καὶ ἐγκόσμιον τοῦ ἐκ τῆς
πληρώματος αὐτῆς καταλάμπουσα, lu-
men intellectuale appellatur, quod supra
omne lumen bonum est, tanquam fontis ra-
dius.

dius, & superfluens luminis diffusio, omnem, quæ supra, & intra mundum est mentem, sua plenitudine illustrans. Hoc igitur nos primum, ad boni cognitionem, intelligentiamque promouet, deinde etiam ad amorem suis quadammodo facibus irritat.

Tertio. Conciliatrix est amoris similitudo, & ingens ad vincendas, simulque retinendas memnes incitamentum. Similia quippe gaudent similibus, & Simia, Simiæ, Graculus Graculo iucundissimus, vel, ut est in veteri prouerbio.

Τὸ πλεῖστον τῶν φίλων, μὴ μὴ μὴ.

quod Ouidius expressit his versibus.

Scilicet ingenij aliqua est concordia iunctis,
Et seruat studij fœdera quisque sui.
Rusticus agricolam, miles fera bella gerontem.

Rectorem dubia nauis a puppis amat.

Quarto. Vetus amatorium afferitur à Seneca, sine medicamento, sine herba, sine vilius veneficæ carmine. Si via amari amn. Et vere, precium amoris accommodatissimum, est amor, nullumque videtur adeo rigidum, & ferrox ingratum, quod amoris illecebra non pelliciat ad redamandum. Contingit tamen nonnunquam, vel naturæ arrogancia, vel arcana quadam antiparbia, vel vitiosi amoris corruptela, qui lucem quandam, & discretum appetit, ut homines, quos vident ad amandum procliuus, minime redament, quinimò eorum magis amore capiuntur, qui minus amori respondent, secundum vulgatum Ausonij versum.

Hanc volo, quæ non vult, ilam quæ vult ego nolo.

Hæc ferme sunt præcipuæ amoris causæ, quas enucleatus persequutus Aristoteles, in quindecim genera diuidit.

Quindecim Amoris causæ in specie, ex Aristotele.

CAPVT XIX.

Prima, est beneficentia, vel benefica voluntas, amant enim omnes eos, qui benefecerunt, aut quos putant velle benefacere. Quæ affectio, tam naturalis est, ut ipsis belluarum ingenijs coaluerit.

Secunda, habere res communes, de iisdem lætari, in iisdem periclitari; simul in societatem laboris, simul in prætorum, & fructuum contubernium venire.

Tertia, est iustitia, amant enim iustos, & innocentes, quales sunt, qui non ex aliorum damnis viuunt, sed honestis artibus, suaque sibi industria victum comparant.

Quarta, esse bonum, & integra fama. Talibus eum volunt omnes amici fieri, quum & ipsi improbi amant hoc specioso gloriæ, amicitia titulo, rerum suarum infamiam tergere.

Quinta, non aduersari. Itaque amant, in communi vita, & consuetudine, affabiles, qui neque sunt exprobratores beneficiorum, neque vitiorum censores. Qui etiam minime obseruant, qui non maledicunt, irascentibus non aduersantur, aut si irati fuerint, facillimè conciliantur.

Sexta, studiosè se gerere. Amant enim omnes bene affectos, qui admittuntur, qui fauent, qui insigni beneuolentia prosequuntur, cum omnes amari, & suspici lubentèr velint.

Septima similitudo, amant quippe similes, & eadem proficentes si non impediunt, neque ex eodem sit vita. Et si enim similitudo per se pariat amorem, tamen propter aliquod impedimentum gloriæ, vel lucri, gignit indignationem, & inuidiam, iuxta Hæliodi dictum.

Καὶ κεραμὸς κεραμῶν κοῦται, καὶ τέκτων τέκτων καὶ πτωχὸς πτωχῶ φρονεῖ, καὶ αἰδοῦς αἰδοῦσιν.

Octaua, familiaritas, amant enim apud quos, sic se habent, ut non afficiantur metu, nec pudore, maxime in his, quæ sunt ad opinionem: Alia enim ad veritatem turpia sunt, quæ nemo vnquam probus admiserit. Alia sunt ad opinionem, quæ potest, sine culpa, quilibet facere.

Nonâ. Nimia reuerentia, nam amant etiam eos, apud quos pudore afficiuntur, eorum qui sunt πρὸς ἀλλοθικῶν, propter eam, quam aduersus ipsos habent obseruationem.

Decima, æmulatio, aut enim amant eos, aut ijs amici esse volunt, quibus, cum de amore concertant, & quorum æmulationem appetunt, & non inuidiam.

Vnde